

Taristuministri määruse „Keskkonnaministri määruste muutmise seoses jäätmenimistu muutmisega“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Keskkonnaministri 14. detsembri 2015. a määrus nr 70 „Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu“ (edaspidi *keskkonnaministri määrus nr 70*) on kehtestatud jäätmeseaduse § 2 lõike 5 alusel. Määrusega on kehtestatud jäätmete liigitamise üldnõuded ja jäätmenimistu, mille alusel jäätmetele jäätmekoodid antakse.

Eelnõu on seotud jäätmeseaduse ja pakendiseaduse muutmise seaduse (RT I, 31.12.2024, 2), millega muudeti jäätmeseaduse (JäätS) § 2 lg 5 sätestatud volitusnormi sõnastust ja lisati valdkonna eest vastutavale ministrile õigus kehtestada määrusega proovivõtu kord, rakendamisega.

Eelnõukohase määrusega täiendatakse keskkonnaministri määrust nr 70, lisades sinna nõuded jäätmete liigitamiseks vajaliku proovivõtu kohta, samuti täiendatakse määruse lisa „Jäätmenimistu“ koodinumbritega probleemtoodete ning metallijäätmete jaoks. Seni on probleemtoodete ja metallijäätmete täpsustatud nimistud kehtestatud eraldi keskkonnaministri määrustega.¹ Lihtsustamaks jäätmetele õige koodinumbri andmist, ühendatakse need kaks nimistut määruse nr 70 lisa 1 oleva jäätmenimistuga.

Eri õigusaktidega reguleeritud nimistute ühendamise üheks nimistuks loob selgust ning vähendab bürokraatiat, kuna väheneb õigusaktide hulk, mida ettevõtja ja loa andja peavad järgima.

Samuti lisatakse jäätmenimistusse kaheksakohalisi koodinumbreid jäätmete kohta kogutava statistika parandamiseks. Täpsem statistika annab riigile parema ülevaate jäätmetekkest ning aitab kujundada meetmeid jäätmetekke vähendamiseks ja jäätmekäitluse korraldamiseks. Kehtivad kuuekohalised jäätmekoodid on liiga üldised ega võimalda koguda täpseid andmeid jäätmevoogude ja nende liikumise kohta.

Jäätmenimistusse lisatakse märkuste lahter, kus märgistatakse tähega „P“ jäätmed, millele rakendatakse laiendatud tootjavastutuse nõudeid, tähega „M“ metallijäätmed ning lühendiga „POS“ jäätmed, mis võivad sisaldada püsivaid orgaanilisi saasteaineid.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu on ette valmistanud Kliimaministeeriumi (edaspidi KliM) ringmajanduse osakonna ametnikud Kelli Seppel (kelli.seppel@kliimaministeerium.ee), Ketre Kirs (ketre.kirs@kliimaministeerium.ee), Kristel Kibin (kristel.kibin@kliimaministeerium.ee), Piret Otsason (piret.otsason@kliimaministeerium.ee) ja Görel Grauding (gorel.grauding@kliimaministeerium.ee). Eelnõu õigusekspertiisi tegi KliMi õigusosakonna nõunik Käthlin Oeselt (kathlin.oeselt@kliimaministeerium.ee) ja keeleteoimetaja oli Justiits- ja Digiministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse keeleteoimetaja Mari Koik (mari.koik@justdigi.ee).

¹ [Metallijäätmete täpsustatud nimistu–Riigi Teataja](#)
[Probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistu–Riigi Teataja](#)

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse keskkonnaministri 14. detsembri 2015. a määrust nr 70 “Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu” avaldamismärkega RT I, 18.12.2020, 26.

Eelnõuga muudetakse järgmiste määruste lisasid:

- keskkonnaministri 14. detsembri 2015. a määrus nr 70 „Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu“ avaldamismärkega RT I, 18.12.2020, 26;
- keskkonnaministri 19. juuli 2017. a määrus nr 24 „Reoveesetest toote valmistamise nõuded“ avaldamismärkega RT I, 14.04.2023, 10;
- keskkonnaministri 31. juuli 2019. a määrus nr 29 “Haljastuses, rekultiveerimisel ja põllumajanduses kasutatava reoveesete kvaliteedi piirväärtused ning kasutamise nõuded” avaldamismärkega RT I, 06.06.2023, 6;
- keskkonnaministri 21. aprilli 2004. a määrus nr 21 “Teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeloa omamine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded” avaldamismärkega RT I, 19.10.2023, 12.

Eelnõuga tunnistatakse kehtetuks keskkonnaministri 19. augusti 2016. a määrus nr 26 „Metallijäätmete täpsustatud nimistu“ avaldamismärkega RT I, 11.01.2022, 5 ning keskkonnaministri 2. juuli 2007. a määrus nr 49 „Probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistu“ avaldamismärkega RT I, 27.06.2020, 2.

Eelnõu on seotud jäätmeseaduse ja pakendiseaduse muutmise seadusega (RT I, 31.12.2024, 2).

Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Määrusest teavitatakse Euroopa Komisjoni ja liikmesriike toote nõuetele vastavuse seaduse § 43 lõike 4, infoühiskonna teenuse seaduse² § 3¹ lõike 5 ja majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse³ § 6 lõike 8 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 23. septembri 2010. a määruse nr 140 „Kavandatavast tehnilisest normist, infoühiskonna teenusele kehtestatavast nõudest ja teenuse osutamise nõudest teavitamise kord ning teavitamist koordineeriva asutuse määramine“ alusel, millega on Eesti õigusruumi üle võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/1535.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb seitsmest paragrahvist, millest esimesega muudetakse ja täiendatakse määrust nr 70 ning asendatakse määruse lisa uue lisaga. Paragrahvidega 2-4 asendatakse keskkonnaministri 19. juuli 2017. a määruse nr 24 „Reoveesetest toote valmistamise nõuded“, keskkonnaministri 31. juuli 2019. a määruse nr 29 “Haljastuses, rekultiveerimisel ja põllumajanduses kasutatava reoveesete kvaliteedi piirväärtused ning kasutamise nõuded” ja keskkonnaministri 21. aprilli 2004. a määruse nr 21 “Teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeloa omamine kohustuslik, taaskasutamise või

² Infoühiskonna teenuse seadus¹

<https://www.riigiteataja.ee/akt/dyn=115092020013&id=112122018039!pr3b1lg5>

³ Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus¹

<https://www.riigiteataja.ee/akt/dyn=115092020013&id=113032019022!pr6lg8>

tekkekohas kõrvaldamise nõuded” lisad uute lisadega. Paragrahviga 5 tunnistatakse kehtetuks keskkonnaministri 19. augusti 2016. a määrus nr 26 „Metallijäätmete täpsustatud nimistu“. Paragrahviga 6 tunnistatakse kehtetuks keskkonnaministri 2. juuli 2007. a määrus nr 49 „Probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistu“. Paragrahvis 7 on määruse jõustumise tähtaeg.

Paragrahviga 1 tehakse keskkonnaministri 14 detsembri 2015. a määruses nr 70 „Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu“ järgmised muudatused:

Punktiga 1 muudetakse määruse pealkirja. Muudatus on vajalik, sest eelnõuga lisatakse määrusesse jäätmematerjalidest proovi võtmise korra kirjeldus. Muudatus on seotud jäätmeseaduse ja pakendiseaduse muutmise seadusega (RT I, 31.12.2024, 2), millega muudeti jäätmeseaduse (JäätS) § 2 lg 5 sätestatud volitusnormi sõnastust ja lisati valdkonna eest vastutavale ministrile õigus kehtestada määrusega proovivõtu kord. Volitusnormi laiendamine oli vajalik, kuna puudulik proovivõtt on üks tegur, mis raskendab jäätmete usaldusväärset klassifitseerimist.

Punktiga 2 täiendatakse määruse preambulit teabega, et määrus kehtestatakse lisaks jäätmeseaduse § 2 lõikele 5 ka sama seaduse § 26¹ lõike 4 ja § 104 alusel, millega on kehtestatud volitusnormid probleemtoodetest tekkinud jäätmete ja metallijäätmete täpsustatud nimistute kehtestamiseks. Eelnõukohase määrusega liidetakse probleemtoodetest tekkinud jäätmete ja metallijäätmete täpsustatud nimistud jäätmenimistuga ning viidatud nimistud tunnistatakse kehtetuks.

Punktiga 3 muudetakse §-s 1 määruse reguleerimisala. Muudatus on seotud jäätmeseaduse ja pakendiseaduse muutmise seadusega (RT I, 31.12.2024, 2), millega muudeti jäätmeseaduse (JäätS) § 2 lg 5 sätestatud volitusnormi sõnastust ja lisati valdkonna eest vastutavale ministrile õigus kehtestada määrusega proovivõtu kord. Kehtiva redaktsiooniga võrreldes lisandub määrusesse jäätmematerjalidest proovi võtmise kord. Kuivõrd proovide võtmine on jäätmete liigitamiseks oluline, on vaja kirjeldada selle üldisi põhimõtteid, seega on vaja täiendada määruse reguleerimisala.

Punktiga 4 täiendatakse § 2 terminiga *püsivad orgaanilised saasteained* (edaspidi POS), kuna jäätmenimistu märkuste lahtrisse lisatakse märke „POS“ nende jäätmeliikide juurde, mis võivad sisaldada POS-e. See ei välista, et jäätmeliigid, mille juures ei ole märget „POS“, võivad POS-e siiski sisaldada.

Püsivad orgaanilised saasteained nagu polüklooritud dibenso-p-dioksiinid ja polüklooritud dibensofuraanid (edaspidi PCDD/PCDF), DDT (1,1,1-trikloro-2,2-bis(4-klorofenüül)etaan), klordaan, heksaklorotsükloheksaan (sealhulgas lindaan), dieldriin, endriin, heptakloor, heksaklorobenseen, kloordekoon, aldriin, pentaklorobenseen, mireks, toksafeen, heksabromobifenüül ja PCB on ühendid, mis oma mürgisuse, püsivuse ja bioakumuleeruvuse tõttu ohustavad inimese tervist ning kahjustavad muid elusorganisme ja ökosüsteeme. Need ained akumuleeruvad tekkeallikatest eemal vee- ja maismaaökosüsteemides, mõjutades keskkonnaseisundit, organisme ja inimeste tervist. Püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsioon⁴ keelustab keskkonnale, sh inimese tervisele kõige ohtlikumate püsivate toksiliste orgaaniliste ühendite kasutamise või piirab seda. Keelustatud, piiratud kasutusega ja tahtmatult tekkivad POS-id on kantud vastavalt konventsiooni

⁴ [EUR-Lex - 22006A0731\(01\) - EN - EUR-Lex](#)

lisadesse A, B ja C. Eesti Vabariik on ratifitseerinud Stockholmi konventsiooni 2008. aastal ja võtnud endale kohustuse täita konventsiooniga seatud tingimusi eesmärgiga vähendada POS-ide kasutamist ja heiteid looduskeskonda. Stockholmi konventsiooni kohaselt peavad konventsiooni osalised kindlaks tegema POS-ide tekkeallikad, hindama heitkoguseid ja trende, mõju keskkonnale ja tervisele, korraldama seiret ning võtma tarvitusele meetmeid nende saasteainete heite ja kasutamise vähendamiseks või kõrvaldamiseks. Euroopa Liidu tasandil reguleerib püsivate orgaaniliste saasteainete kasutamist ja käitlemist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1021 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta (ELT L 169, 25.06.2019, lk 45–77) (edaspidi *POS-määrus*)⁵.

Vastavalt püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni rakenduskavale on oluline, et jäätmekäitlejad POS-e sisaldavaid jäätmeid nõuetekohaselt hoiustaksid, et need ained ei lekiks pinnasesse ega põhjavette ega põhjustaks põlenguid, mis saastaks POS-idega ka õhku. POS-idega saastunud jäätmete taaskasutamine, sealhulgas ringlussevõtt, on üldiselt keelatud. Ained jäätmetes tuleb hävitada. Need ei tohi jõuda keskkonda või uute toodete koostises uuesti turule. POS-e sisaldavate jäätmete käitlemise nõuded on POS-määruse V lisa 1. osas. Selleks, et POS-idega saastunud jäätmeid saaks piiranguteta käidelda, peab ainete sisaldus jäätmetes jääma alla POS-määruse IV lisas seatud piirnormide.

Enamik jäätmekäitlejaid ei analüüsi praegu enda jäätmetes POS-ide sisaldust, sest ei tea, millised jäätmed võivad sisaldada POS-e. Et lihtsustada POS-ide määramist jäätmetes, täiendatakse määrust nr 70 proovivõtukorraga, mis annab jäätmekäitlejale suunised jäätmematerjalidest proovi võtmiseks, ning märgitakse jäätmed, mis suurema tõenäosusega POS-e sisaldavad, jäätmenimistu märkuste lahtris lühendiga „POS“. Nimekiri jäätmetest, mis võivad POS-e sisaldada, on võetud üle POS-määruse V lisast. Märkuste tabeli märke on abistav ning viitab, et sellised jäätmed sisaldavad suure tõenäosusega POS-e.

Punktiga 5 täiendatakse § 3 pealkirja, lisades viite jäätmematerjalidest proovi võtmise üldnõuetele ja jäätmenimistule. Muudatus on vajalik, kuna paragrahvis kirjeldatakse lisaks senisele jäätmematerjalidest proovi võtmiseks sobivaid standardeid ja kirjeldatakse jäätmenimistu kehtestamist määruse lisana.

Punktiga 6 täiendatakse § 3 lõigetega 5–7 ning sätestatakse üldised jäätmematerjalidest proovi võtmise põhimõtted. Lõike 5 kohaselt tuleb jäätmete liigitamise eesmärgil tehtavad proovid võimalusel võtta vastavalt standardile EN 14899, CEN/TR 15310-1:2006, CEN/TR 15310-2:2006, CEN/TR 15310-3:2006, CEN/TR 15310-4:2006 või CEN/TR 15310-5:2006 või samaväärsele standardile. Lõike 6 kohaselt eeldatakse, et jäätmeproovi võtmise jälgitavus ja tõendatus on tagatud, kui on järgitud eelnimetatud või muu samaväärse rahvusvaheliselt tunnustatud standardi nõudeid. Lõige 7 selgitab, et kui neid standardeid ei ole jäätmete liigitamiseks proovi võtmisel järgitud või seda on tehtud osaliselt, võib lähtuda alternatiivsetest proovivõtumetoditest, kui need tagavad samaväärse tulemuse ning nende jälgitavus ja tõendatus on proovivõtu dokumentatsiooniga tagatud.

Euroopa Komisjon on avaldanud teatise jäätmete liigitamise tehnilise juhendi kohta⁶. Selle teatise lisa 4 annab ülevaate jäätmeproovi võtmisest vastavalt Euroopa standarditele,

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1021 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta [L_2019169ET.01004501.xml](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XC0409(01))

⁶ Komisjoni teatis jäätmete liigitamise tehnilise juhendi kohta [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XC0409\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XC0409(01))

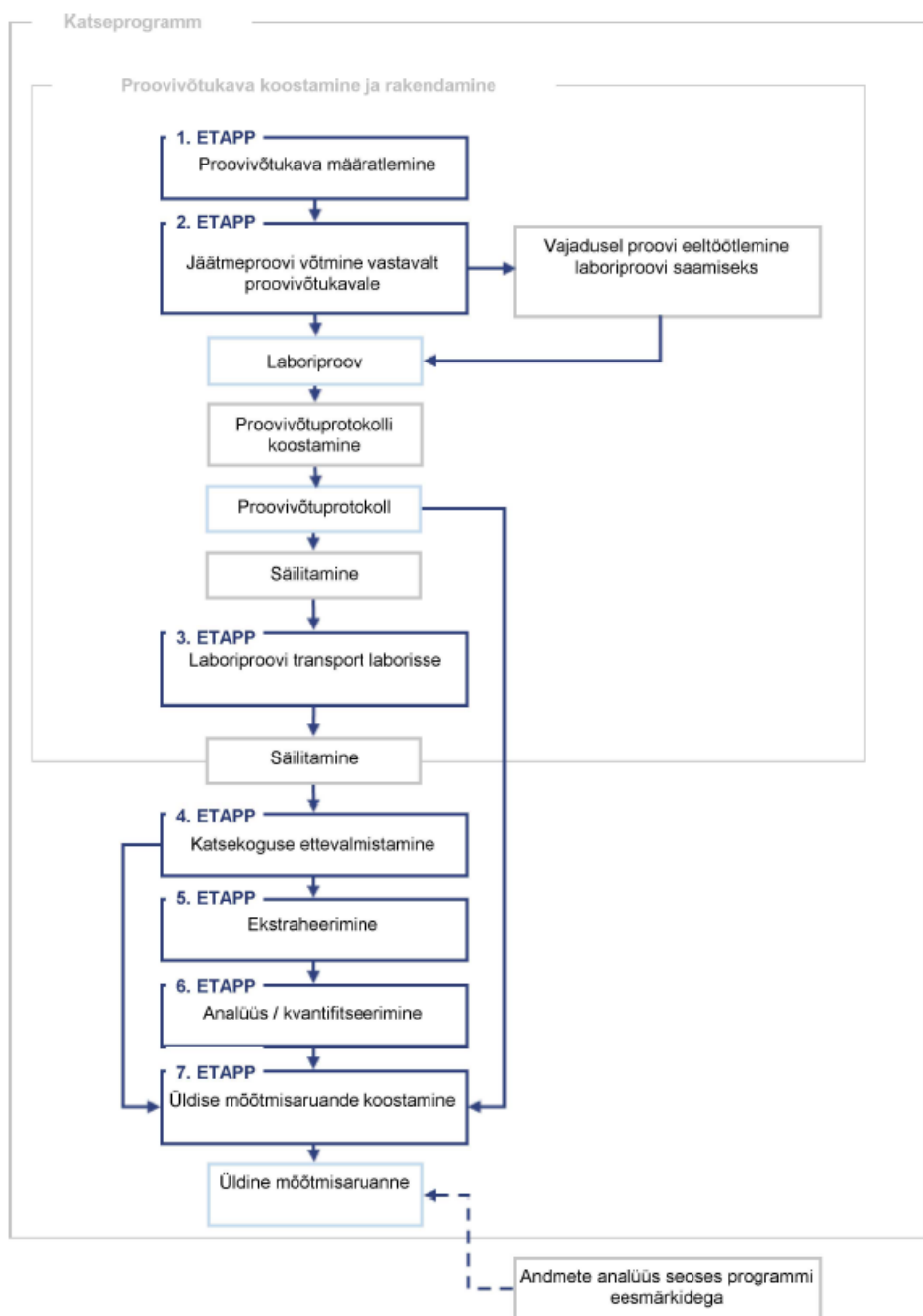
nimetatakse ka põhimõisted. Kui jäätmetest on vaja võtta proove ja/või teha keemilisi analüüse, on see teatise lisa abiks. Üksikasjalikum teave on esitatud eelnimetatud standardites. See teatise lisa sisaldab ka rohkem teavet ja viiteid jäätmete keemiliste analüüsidega seotud küsimuste kohta.

Teatise kohaselt on proovivõtt üks tegur, mis raskendab jäätmete usaldusväärset klassifitseerimist, mistõttu on tungivalt soovitatav võtta jäätmete liigitamise eesmärgil tehtavad proovid vastavalt Euroopa Standardikomitee (CEN) standarditele. CEN on oma tehnilise komitee TC 292 abil välja töötanud mitu standardit, tehnilist aruannet/kirjeldust ja uusi tehnikaid käsitlevaid dokumente, mida saab kasutada jäätmete kirjeldamiseks. Loetelu standarditest, mis on seotud teemaga „jäätmete iseloomustus – jäätmematerjalidest proovide võtmine“:

- **EN 14899** – proovivõtukava koostamise ja rakendamise raamistik;
- **CEN/TR 15310-1:2006** – juhend proovivõtukriteeriumide valimiseks ja rakendamiseks erinevates tingimustes;
- **CEN/TR 15310-2:2006** – juhend proovivõtumeetodite kohta;
- **CEN/TR 15310-3:2006** – juhend osaproovide võtmise kohta;
- **CEN/TR 15310-4:2006** – juhend proovide pakendamise, hoidmise, säilitamise, transportimise ja üleandmise kohta;
- **CEN/TR 15310-5:2006** – juhend proovivõtukava koostamise kohta.

Täpsete ja esinduslike tulemuste saamiseks tuleb enne esimese proovi võtmist koostada katseprogramm. See võimaldab arvesse võtta kõiki tegureid, mis on vajalikud proovi(de) põhjal kogu jäätmehulka esindavate järelduste tegemiseks. Standardis EN 14899 on seda katseprogrammi üksikasjalikult kirjeldatud. Täpsemalt on kindlaks määratud seitse etappi.

Alternatiivsed proovivõtumenetlused on lubatud, kui neis võetakse arvesse eespool nimetatud standardites esitatud asjakohaseid tegureid ning need annavad sama usaldusväärse tulemuse.

Joonis 1. Katseprogramm (standardi EN 14899:2005 järgi)⁷

Kui joonisel 1 on kujutatud standardi EN 14899:2005 kohast katseprogrammi üldiselt, siis üksikasjalikumalt tuleks keskenduda proovivõtumetoodikale, mis koosneb kolmest põhielemendist:

1. proovivõtukava kindlaksmääramine;
2. jäätmeproovi võtmine vastavalt proovivõtukavale;
3. laboriproovi transport laborisse.

⁷ Euroopa Komisjoni teatis jäätmete liigitamise tehnilise juhendi kohta. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XC0409\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XC0409(01))

Iga põhietapp jaguneb alametappideks, mis tuleb standardsete proovitulemuste saamiseks läbi teha. Eriti just proovivõtukava kindlaksmääramisel tuleb läbida mitu etappi. Standardi EN 14899:2005 A lisas on esitatud proovivõtukavas sisalduva teabe näidis.

Joonis 2. Proovivõtumetoodika põhielemendid (vastavalt standardile EN 14899:2005)⁸

Joonis 2 sisaldab kõiki standardi EN 14899:2005 kohaseid alametappe ja viiteid vastavatele tehnilistele aruannetele, kus on esitatud täpsemat teavet. Joonist 2 (põhietapid, sh proovivõtukava kindlaksmääramine) tuleb käsitada joonisel 1 kujutatud üldise katseprogrammi üksikasjalikuma osana. Standardis EN 15002:2015 esitatakse lisajuhised laboriproovist

⁸ Euroopa Komisjoni teatis jäätmete liigitamise tehnilise juhendi kohta. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XC0409\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XC0409(01))

katsekoguste ettevalmistamiseks (vt 4. etapp, joonis 1), mis on järgmine etapp pärast proovivõtumetoodika ettevalmistamist ja rakendamist, nagu on üksikasjalikult kujutatud joonisel 2.

Jäätmed võivad olla väga erineva koostise ja konsistentsiga. Usaldusväärsete tulemuste saamiseks tuleb proovivõtumeetodeid kohandada vastavalt jäätmete liigile. Standardis CEN/TR 15310-2:2006 on esitatud üksikasjalik teave eri jäätmeliikide puhul kasutatavate proovivõtumeetodite ja -tehnikate kohta, võttes arvesse erinevaid tingimusi.

Standardis CEN/TR 15310-3:2006 on samuti kirjeldatud jäätmeproovi ja osaproovi võtmise ettevalmistamise olulisi aspekte, pidades silmas vaatlusaluste jäätmete erinevat konsistentsi.

Proovivõtu tulemuste usaldusväärsuse eeltingimus on, et proovid oleksid jäätmete koostise suhtes esinduslikud. Jäätmete puhul on seda sageli keeruline saavutada, sest saasteained ei pruugi olla jäätmetes ühtlaselt jaotunud ja lisaks on teatavatel jäätmetel heterogeenne koostis. Standardis CEN/TR 15310-1:2006 ja osaliselt ka standardis CEN/TR 15310-2:2006 on esitatud terviklik ülevaade heterogeensete ja homogeensete jäätmeliikide puhul sobivatest proovivõtustrateegiast. On oluline kohandada proovivõtukava juba selle koostamise ajal proovivõtuks kasutatavate jäätmete heterogeensust silmas pidades.

Proovivõtu üldine statistiline meetod, sh jäätmeproovi võtmise erijuhtudel rakendatavad statistilised põhimõtted, on esitatud standardis CEN/TR 15310-1:2006.

Jäätmete ohtlike omaduste hindamiseks võib tekkida vajadus vaatlusaluste jäätmete keemilise analüüsi järele. Euroopa Komisjoni teatise⁹ lisa 4 punktis 4.2 on mitteammendav loend Euroopa Standardikomitee meetoditest ja standarditest, mida saab kasutada jäätmete kirjeldamiseks.

Lisaks Euroopa Standardikomitee meetoditele ja standarditele leiab Ameerika Ühendriikide keskkonnakaitseameti dokumendist¹⁰ teavet Ameerika Ühendriikides tahkete jäätmete suhtes rakendatavate proovivõtu- ja analüüsimeetodite kohta.

Euroopa Komisjoni teatise kohaselt peaks jäätmete keemilistest analüüsidesaadavaks teabeks, mida kasutatakse jäätmete liigitamiseks, olema jäätmete koostis. Leostuvuskatsete tulemused, mis sageli saadakse prügiladirektiivis sätestatud jäätmete vastuvõtmise kriteeriumide täitmise kontrollimiseks tehtavatel laboratoorsetel katsetel, ei ole üldjuhul jäätmete ohuklassi määramisel kasutatavad. Ainus erand võib olla ohtliku omaduse HP 15 hindamine. Täpsemalt tähendab see seda, et kui näiteks jäätmed ei vasta prügiladirektiivi kohastele püsijäätmete vastuvõtmise kriteeriumidele, ei käsitata neid automaatselt ohtlike või tavajäätmetena. Jäätmete vastuvõtmise kriteeriumide täitmise hindamist ei tohiks ohtlike jäätmete liigitamisel kasutada ainsa teabeallikana. Tegelikult on jäätmete vastuvõtmise kriteeriumide täitmise analüüs nõutav üksnes juhul, kui 1) valitud käitlusmeetod on prügilasse ladestamine ning 2) varem ohtlikkuse või mitteohtlikkuse alusel määratud prügilaklassi puhul on vaja teha jäätmete vastuvõtmise kriteeriumidel põhinev katse. Nõrgvees leiduvad ained võivad siiski anda vihjeid jäätmete algsete koostisainete kohta. Eriti anorgaaniliste ainete puhul ei anna keemilised analüüsid tavaliselt siiski teavet jäätmetes sisalduvate konkreetsete keemiliste ühendite kohta, vaid võimaldavad üksnes tuvastada katioone ja anioone.

⁹ Euroopa Komisjoni teatis jäätmete liigitamise tehnilise juhendi kohta. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XC0409\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XC0409(01))

¹⁰ *Test Methods for Evaluating Solid Waste (SW-846)*.

<http://www3.epa.gov/epawaste/hazard/testmethods/sw846/online/index.htm>

Tavapärased analüüsimeetodid ei võimalda üldjuhul kindlaks teha molekulaarset koostist ega muid omadusi, nt mineraloogilisi vorme. Euroopa Komisjoni teatise lisa 4 punktis 4.2.1 on esitatud mõned võimalikud meetodid selle takistuse ületamiseks.

Punktiga 7 täiendatakse § 4 lõike 1 sõnastust, lisades viite ka kaheksakohalistele koodinumbritele. Jäätmeliigid määratakse jäätmenimistus üldiselt vastavalt komisjoni otsusele nr 2014/955 kuuekohaliste jäätmekoodidega, kuid tegevuste ja nende täpsuse huvides lisatakse eelnõuga jäätmenimistusse ka kaheksakohalised koodinumbrid. Nii tekib kokku neli liigitustasandit. Kaheksakohaliste koodinumbrite kaudu on võimalik paremini mõista jäätmevoogude liikumist ning parandada aruandluse jaoks vajalike andmete kättesaadavust. Kaheksakohalisi koodinumbreid kasutatakse vaid riigi sees. Juhul kui jäätmed liiguvad Eestist välja, liigituvad need aste ülespoole, kuuekohaliste jäätmeliikide alla.

Punktiga 8 täiendatakse § 5 lõiget 1 viitega kaheksakohalistele jäätmekoodidele. Eelnõuga täiendatakse jäätmenimistut senisest täpsemate jäätmekoodidega. Jäätmenimistust koodinumbri valimisel lähtutakse esiteks jäätmete tekke valdkonnast ja seejärel jäätmete omadustest. Juhul kui §-s 5 kirjeldatud meetodil ei ole võimalik sobivat jäätmekoodi määrata, tuleb jäätmed liigitada 99-lõpulise koodinumbriaga, mis on jäätmete iseloomustamiseks kõige sobivam.

Punktiga 9 täiendatakse § 5 lõigetega 7 ja 8, mis selgitavad õige jäätmekoodi valimist ning jäätmenimistu märkuste lahtrisse lisatavate märkuste tähendusi.

Paragrahvi 5 lõige 7 nimetab, millistest jäätmenimistu jaotistest tuleb kõigepealt sobivat jäätmekoodi otsida. Täpsuse huvides tuleb valida eelkõige kaheksakohaline koodinumber. Juhul kui kaheksakohalist koodinumbrit ei ole, tuleb valida kuuekohaline koodinumber.

Lõige 8 selgitab jäätmenimistu märkuste veeru märkuste tähendusi.

Märkusega „M“ tähistatakse metallijäätmed, mis on jäätmenimistusse üle toodud kehtetuks tunnistatava keskkonnaministri 19. augusti 2016. a määruse nr 26 „Metallijäätmete täpsustatud nimistu“ lisast.

Metallijäätmed on oma põhikoostiselt ehedatest mustmetallidest või värvilistest metallidest või nende sulamitest koosnevad jäätmed. Metallijäätmetele on jäätmeseadusega kehtestatud eritingimused ning nende kogumiseks või veoks tuleb jäätmeloa taotlemisel esitada lisaandmeid. Metallijäätmete kogumise eritingimused on jäätmeseaduse 8. peatükis. Et aru saada, millised jäätmeliigid sisaldavad metallijäätmeid, tähistatakse need jäätmenimistu märkuste lahtris „M“ tähega.

Märkusega „P“ tähistatakse kõik probleemtooted jäätmeseaduse § 25 lõike 1 tähenduses. Probleemtootele kohaldatakse laiendatud tootjavastutuse nõudeid. Tootja peab tagama turule lastud probleemtoodetest tekkivate jäätmete käitlemise ning kandma sellega tekkivad kulud, mistõttu on oluline sellised jäätmed eraldi ära märkida. Nii on võimalik aruandluse lihtsustamiseks ning jäätmete taaskasutamise andmete kandmiseks probleemtooteregistrisse taaskasutamise ja ringlussevõtmise sihtarvude arvutamiseks täpsemalt määrata probleemtoodetest tekkinud jäätmeid.

Märkusega „POS“ tähistatakse jäätmed, mis võivad sisaldada püsivaid orgaanilisi saasteaineid. Jäätmeliigid, mis sisaldavad POS-jäätmeid, on võetud POS-määruse V lisast. POS-e sisaldavate

jäätmete käitlemise nõuded on POS-määruse V lisa 1. osas. Selleks, et POS-idega saastunud jäätmeid saaks käidelda piiranguteta, peavad ainete sisaldused jäätmetes jääma alla seatud piirnormide, mis on toodud POS-määruse IV lisas. POS-jäätmete tähistus aitab jäätmekäitlejatel paremini järgida nende jäätmete käitlemise toiminguid ning valida vastav käitlusviis. POS-jäätmete piirnormidele vastavuse hindamiseks tuleb võtta jäätmeproov.

Punktiga 10 täiendatakse § 6 pealkirja viitega ettevaatuspõhimõttele. Ettevaatuspõhimõtte kohaselt tuleb keskkonnaga seotud riske vältida ka siis, kui ei ole selge, kas tegevusega kaasneb negatiivne keskkonnamõju ning milline on mõju arvatav ulatus ja iseloom. Ettevaatuspõhimõte on riskijuhtimisvahend, mida saab kasutada, kui ei ole teaduslikult selge, kas esineb oht inimeste tervisele ja keskkonnale, ning mis võimaldab võtta ennetavaid meetmeid juba enne seda, kui selgus saavutatakse. Ettevaatuspõhimõte lisatakse määrusesse, et selgitada, et juhul kui ei ole võimalik hinnata ega kindlaks teha, kas jäätmed sisaldavad ohtlike aineid ja omadusi, tuleb need võimaliku keskkonnohu vältimiseks liigitada ohtlikeks jäätmeteks.

Punktiga 11 asendatakse § 6 lõike 1 punktis 2 viide komisjoni määrusele viitega jäätmete raamdirektiivi III lisale. Seni kehtinud määruses viidati komisjoni määrusele nr (EL) 1357/2014, millega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ (mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid) III lisa. Selline viitamine ei ole korrektne, kuna komisjoni määruse näol on tegemist direktiivi muutmise aktiga. Euroopa Parlamendi ja nõukogu üldine normitehnika käsiraamat näeb ette, et kui viidatavat õigusakti muudetakse, siis käsitatakse viidet viitena õigusaktile koos kõikide selle muudatustega. Kui õigusakt asendatakse, siis käsitatakse viidet viitena uuele õigusaktile. See tähendab, et viitavates õigusaktides võib säilida viide esmasele õigusaktile ning viidatava õigusakti muutmise või täiendamise korral viiteid ei muudeta.

Sisuliselt tähendab viite muutmist, et ohtlike jäätmete koodinumbri jäätmetele määramisel tuleb lähtuda jäätmete raamdirektiivi III lisas loetletud omadustest.

Punktiga 12 asendatakse § 6 lõikes 3 viide komisjoni määrusele nr 1357/2014 viitega direktiivile 2008/98/EÜ. Seni kehtinud määruses viidati komisjoni määrusele (EL) nr 1357/2014, millega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ (mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid) III lisa. Selline viitamine ei ole korrektne, kuna komisjoni määruse näol on tegemist direktiivi muutmise aktiga. Euroopa Parlamendi ja nõukogu üldine normitehnika käsiraamat näeb ette, et kui viidatavat õigusakti muudetakse, siis käsitatakse viidet viitena õigusaktile koos kõikide selle muudatustega. Kui õigusakt asendatakse, siis käsitatakse viidet viitena uuele õigusaktile. See tähendab, et viitavates õigusaktides võib säilida viide esmasele õigusaktile ning viidatava õigusakti muutmise või täiendamise korral viiteid ei muudeta.

Sisuliselt tähendab viite muutmist, et ohtlike jäätmete piirväärtuste järgimisel tuleb lähtuda jäätmete raamdirektiivi III lisast. Kompaktses olekus metallijäätmetele, mis on ohtlike ainetega saastumata, ei kohaldata raamdirektiivi III lisa kohaseid piirväärtusi. Ohtlikeks jäätmeteks peetavad sulamijäätmed on jäätmenimistus eraldi loetletud ja tähistatud tärniga ning märkuste lahtris märkusega „M“.

Punktiga 13 asendatakse § 6 lõikes 4 seni kehtinud tekstiosa, mis viitas veeseaduse § 26⁵ lõikele 10, tekstiosaga, mis viitab veeseaduse §-le 83, mille alusel kehtestab valdkonna eest

vastutav minister määrusega¹¹ pinnases sisalduvate ohtlike ainete piirväärtused. Määrus on kehtestatud 2019. aastal uue terviktekstina kehtestatud veeseaduse alusel. Määruse eesmärk on kehtestada ohtlike ainete sisalduse piirväärtused pinnases pinnase seisundi hindamiseks ning pinnase seisundi parandamise meetmete kavandamiseks ja rakendamiseks.

Punktiga 14 täiendatakse § 6 lõigetega 5 ja 6.

Ohtlikeks või tavajäätmeteks liigitatavate jäätmete tekitaja või valdaja on kohustatud nimetatud jäätmete koostise kindlaks määrama ja hiljem arvutuste või katsete teel kontrollima, kas need sisaldavad mõnda ohtlikku ainet või kas neil on direktiivi 2008/98 III lisas või määruse (EÜ) nr 850/2004 IV lisas loetletud ohtlikke omadusi. Sellel eesmärgil on asjakohane kasutada komisjoni määruses (EÜ) nr 440/2008, millega kehtestatakse katsemeetodid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist, sätestatud või mis tahes rahvusvaheliselt tunnustatud või liikmesriigi õiguses tunnustatud proovivõtmist, keemilisi analüüse ja katseid.

Kui aga jäätmete koostise ja/või osiste ohtlikkuse analüüs osutub võimatuks või tekiks tõsine oht rahva tervisele või keskkonnale, tuleb jäätmetekitajal või valdajal kasutusele võtta ettevaatuspõhimõtte ning liigitada jäätmed ohtlike jäätmete peegelkoodiga.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 191 lõike 2 kohaselt rajaneb Euroopa Liidu keskkonnapoliitika ettevaatuspõhimõttel ja põhimõtetel, mille järgi tuleb võtta kasutusele ennetusmeetmeid ja keskkonnakahjustus heastada eeskätt kahjustuse kohas, ja põhimõttel, et saastaja maksab.

Euroopa Kohus on leidnud, et kui väidetava ohu olemasolu või selle ohu ulatuse üle ei ole võimalik kindlalt otsustada, kuna uuringute tulemused ei ole piisavad, lõplikud või täpsed, kuid ohu realiseerumise korral on tegelik kahju rahva tervisele tõenäoline, õigustab ettevaatuspõhimõtte piiravate meetmete võtmist juhul, kui need on mittediskrimineerivad ja objektiivsed (2. detsembri 2004. aasta kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, C 41/02, EU:C:2004:762, punkt 54; 28. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, C 333/08, EU:C:2010:44, punkt 93 ja 19. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Queisser Pharma, C 282/15, EU:C:2017:26, punkt 57).

Kui tehakse katse, et hinnata ohtlikku omadust HP 14 („keskkonnaohtlik“) jäätmete puhul, on asjakohane kohaldada komisjoni määrusega (EÜ) nr 440/2008 kehtestatud vastavaid meetodeid või muid rahvusvaheliselt tunnustatud katsemeetodeid ja suuniseid. Otsuses 2000/532/EÜ on sätestatud, et kui teatavate ainete ohtlikke omadusi on hinnatud katsetades ja kasutades direktiivi 2008/98/EÜ III lisa kohaseid ohtlike ainete sisalduse piirväärtusi, on katse tulemused ülimuslikud. Samuti tuleks arvesse võtta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006, artiklit 12, eriti artikli 12 punkti b ja meetodeid selle kohaldamiseks.

Kui jäätmete ohtlikke omadusi on hinnatud nii katse kui ka direktiivi 2008/98/EÜ III lisa kohaselt ohtlike ainete sisalduse alusel, on katse tulemused ülimuslikud.

Jäätmeid tuleb hinnata ja need liigitada jäätmetekitaja tekitatud iga eristatava jäätmevoo korral pärast jäätmetest esindava proovi võtmist. Kui tegemist on mitme jäätmeliigiga, tuleb neid eraldi hinnata ja liigitada.

¹¹ Keskkonnaministri 28. juuni 2019. a määrus nr 26 „Ohtlike ainete sisalduse piirväärtused pinnases“
<https://www.riigiteataja.ee/akt/104072019006>

Jäätmeproovi võtmisel võib juhinduda standardist EVS-EN 14899:2006 või mõnest muust rahvusvahelisest standardist või tunnustatud metoodikast.

Jäätmeproovi võtmise kord ja sagedus määratakse keskkonnakaitselooas.

Proovivõtu ja analüüsi tegemise sagedus peab olema piisav, et tagada jäätmete omaduste vastavus kõnesoleva määruse nõuetele.

Punktidega 15 ja 16 asendatakse § 7 lõigetes 1, 2, 5 ja 6 viited komisjoni määrusele (EL) nr 1357/2014 viitega direktiivile 2008/98/EÜ. Seni kehtinud määrukses viidati komisjoni määrusele (EL) nr 1357/2014, millega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ (mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid) III lisa. Selline viitamine ei ole korrektne, kuna komisjoni määruse näol on tegemist direktiivi muutmise aktiga. Euroopa Parlamendi ja nõukogu üldine normitehnika käsiraamat näeb ette, et kui viidatavat õigusakti muudetakse, siis käsitatakse viidet viitena õigusaktile koos kõikide selle muudatustega. Kui õigusakt asendatakse, siis käsitatakse viidet viitena uuele õigusaktile. See tähendab, et viitavates õigusaktides võib säilida viide esmasele õigusaktile ning viidatava õigusakti muutmise või täiendamise korral viiteid ei muudeta.

Jäätmete raamdirektiivi III lisa on korduvalt muudetud, täpsustades omadusi, mille alusel jäätmeid ohtlikuks liigitada.

Punktiga 17 muudetakse § 8 lõiget 3, viies määruse teksti vastavusse kehtiva jäätmeseadusega. 21.04.2021 jõustus jäätmeseaduse muudatus, millega täiendati selle § 2¹ lõikega 3², et defineerida keskkonnakaitseluba, mis jäätmeseaduse tähenduses on jäätmeluba, keskkonnakompleksluba (edaspidi *kompleksluba*) ja jäätmekäitleja registreering.

Punktiga 18 asendatakse määruse lisa „Jäätmenimistu“ uue lisaga, mis sisaldab jäätmenimistuga ühendatud metallijäätmete ja probleemtoodete täpsustatud nimistus sisalduvaid koodinumbreid. Eelnõuga ühendatakse keskkonnaministri 2. juuli 2007. a määrus nr 49 „Probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistu“ ning keskkonnaministri 19. augusti 2016. a määrus nr 26 „Metallijäätmete täpsustatud nimistu“ jäätmenimistuga. Täiendatud jäätmenimistu sisaldab uusi jäätmekoode, et koguda täpsemaid andmeid. Seoses jäätmete liigitamisega on jäätmete raamdirektiivi artiklis 7 sätestatud alus jäätmenimistu (vt allpool) kehtestamiseks ja rakendamiseks. Liikmesriigid võivad oma riigisisestesse jäätmenimistut kajastavatesse dokumentidesse teha lisakirjeid.

Jäätmenimistusse lisatud jäätmekoode on kirjeldatud seletuskirja punktis 3.

Normitehniline märkus

Muudetakse määruse normitehnilist märkust, lisades sinna andmed Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.09.2015, lk 1–15).

Kui liikmesriigid võtavad vastu tehnilisi eeskirju, peavad nad nende ametlikul avaldamisel lisama ülal nimetatud direktiivi artikli 9 järgi nendesse või nende juurde viite sellele direktiivile.

Paragrahviga 2 asendatakse keskkonnaministri 19. juuli 2017. a määruse nr 24 „Reoveesettest toote valmistamise nõuded“ (edaspidi *keskkonnaministri määrus nr 24*) lisa uue lisaga. Määrus lubab reoveesetet käidelda koos muude biolagunevate jäätmetega. Biolagunevad jäätmed ja reoveesetted, mida võib käidelda koos, on loetletud määruse lisa 1. Seoses jäätmenimistusse reoveesette kaheksakohaliste jäätmekoodide lisamisega, et eristada töötlemata ja töödeldud

reoveeset, muudetakse reoveesete lakkamise määrust. Määruse lisasse 1 lisatakse koodinumbrite 03 03 11 ja 19 08 05 alla kaheksakohalised koodinumbrid.

Paragrahviga 3 asendatakse uue lisaga keskkonnaministri 31. juuli 2019. a määruse nr 29 “Haljastuses, rekultiveerimisel ja põllumajanduses kasutatava reoveesete kvaliteedi piirväärtused ning kasutamise nõuded” lisa. Seoses jäätmenimistusse reoveesete kaheksakohaliste jäätmekoodide lisamisega, et eristada töötlemata ja töödeldud reoveeset, tuleb muuta määruse nr 29 lisa, sest määrus reguleerib ka uute koodinumbritega tähistatavate reoveesetete kasutamist põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel. Määruse lisasse lisatakse koodinumbrite 03 03 11, 19 08 05 ja 19 08 12 alla kaheksakohalised koodinumbrid.

Normitehniline märkus

Muudetakse määruse normitehnilist märkust, lisades sinna andmed Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.09.2015, lk 1–15).

Kui liikmesriigid võtavad vastu tehnilisi eeskirju, peavad nad nende ametlikul avaldamisel lisama ülal nimetatud direktiivi artikli 9 järgi nendesse või nende juurde viite sellele direktiivile.

Paragrahviga 4 asendatakse uue lisaga keskkonnaministri 21. aprilli 2004. a määruse nr 21 “Teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeola omamine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded” lisa. Määruse nr 21 lisa 1 muudetakse seoses jäätmenimistusse reoveesete kaheksakohaliste jäätmekoodide lisamisega, et eristada töötlemata ja töödeldud reoveeset. Lisatakse töödeldud reoveesetet tähistavad kaheksakohalised jäätmekoodid.

Normitehniline märkus

Muudetakse määruse normitehnilist märkust, lisades sinna andmed Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.09.2015, lk 1–15).

Kui liikmesriigid võtavad vastu tehnilisi eeskirju, peavad nad nende ametlikul avaldamisel lisama ülal nimetatud direktiivi artikli 9 järgi nendesse või nende juurde viite sellele direktiivile.

Paragrahviga 5 tunnistatakse kehtetuks keskkonnaministri 19. augusti 2016. a määrus nr 26 „Metallijäätmete täpsustatud nimistu“. Täpsustatud nimistu ühendatakse jäätmenimistuga, et vähendada õigusaktide arvu, mida ettevõtja enda tegevuses järgima peab.

Paragrahviga 6 tunnistatakse kehtetuks keskkonnaministri 2. juuli 2007. a määrus nr 49 „Probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistu“. Täpsustatud nimistu ühendatakse jäätmenimistuga, et vähendada õigusaktide arvu, mida ettevõtja enda tegevuses järgima peab.

Paragrahviga 7 määratakse määruse jõustumise ajaks 1. jaanuar 2026. Määruse jõustumiseks määratakse kalendriaasta esimene päev, sest jäätmearuanded esitatakse kalendriaasta põhjal. Nii on jäätmekäitlusettevõtjatel võimalus enda tööprotsessides arvestada uute jäätmekoodidega ning alates 2026. aastast arvestust pidades uusi jäätmekoode kasutada.

3. Lisasse „Jäätmenimistu“ lisatavad jäätmekoodid

Jäätmenimistut täiendatakse „Probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistu“ ja „Metallijäätmete täpsustatud nimistu“ liitmisega lisatud jäätmekoodide kõrval järgmiste jäätmekoodidega:

01 01 02 01 – mittemaaksete maavarade kaevandamisel tekkiv põlevkivi aheraine, sealhulgas rikastusjäätmel

Põlevkivi kaevandamisel tekkinud aheraine ja rikastusjäätmete suhtes on keskkonnatasude seaduse alusel kehtestatud teiste maavarade kaevandamisel tekkinud jäätmetega võrreldes erinevad saastetasud. Seetõttu esitavad ettevõtjad enda jäätmearuannetes põlevkivi kaevandamisel tekkinud aheraine ja rikastusjäätmete kohta andmeid muudest mittemaaksete maavarade kaevandamisel tekkinud aherainest eraldi.

02 01 04 01 – kalapüügivahendite jäätmed

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. a direktiivi (EL) 2019/904 teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta kohaselt kohandatakse plasti sisaldavate kalapüügivahendite suhtes alates 31.12.2024 laiendatud tootjavastutuse nõudeid. Liikmesriigi kohustus on kehtestada selliste kalapüügivahendite minimaalne iga-aastane kogumismäär ringlusse võtmiseks. Sellisel moel tagavad liikmesriigid, et plasti sisaldavate kalapüügivahendite tootjad kannavad kulud, mis on seotud selliste plasti sisaldavate kasutuselt kõrvaldatud kalapüügivahendite liigiti kogumise ning nende edasise käitlemisega. Seni on kalapüügivahendeid liigitatud segaolmejäätmete (koodinumbriga 20 03 01) või põllumajanduses, aianduses, vesiviljeluses, metsanduses, jahinduses ja kalapüügil tekkinud plastjäätmete (koodinumbriga 02 01 04) hulka. Vastavalt SUP-direktiivi artikli 13 lõike 1 punktile d on liikmesriikidel kohustus alates 2025. aastast esitada Euroopa Komisjonile andmeid liikmesriigis aasta jooksul turule lastud ning liigiti kogutud kalapüügivahendite kohta. Selleks, et koguda andmeid liigiti kogutud kalapüügivahendite kohta, lisatakse jäätmenimistusse plasti sisaldavate kalapüügivahendite jaoks eraldi jäätmekood, 02 01 04 01 – kalapüügivahendite jäätmed. Kalapüügivahendid tähistatakse märkuste lahtris märkega „P“, tähistamaks nende kuulumist probleemtoodete hulka.

02 01 04 02 – põllumajandusplast

Et eristada plasti sisaldavatest kalapüügivahenditest tekkinud jäätmeid ja muid põllumajandusplasti jäätmeid, lisatakse jäätmenimistusse uus täpsem koodinumber põllumajandusplastile – 02 01 04 02. Selle koodinumbri all antakse üle põllumajanduses või aianduses kasutatavat silopallikilet, silokattekilet, kiletunneleid, kattevõrku ja plastnõore. Koodinumbriga 02 01 04 tähistatakse põllumajanduses, aianduses, vesiviljeluses, metsanduses, jahinduses ja kalapüügil tekkinud plastijäätmeid, välja arvatud pakendid. Kaheksakohalise koodinumbriga 02 01 04 02 tähistatakse põllumajanduses tekkinud plasti, mille hulka kuuluvad silopallikile, silokattekile, kiletunnel, kattevõrk ja plastnõör. Põllumajandusplast kuulub samuti probleemtoodete hulka ning selle suhtes rakendatakse laiendatud tootjavastutuse nõudeid. Põllumajandusplast tähistatakse märkuste lahtris märkega „P“, tähistamaks selle kuulumist probleemtoodete hulka.

03 03 11 01, 03 03 11 02, 03 03 11 03, 03 03 11 04 – reovee kohtpuhastussetted, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 03 03 10

Uute kaheksakohaliste koodinumbritega eristatakse töötlemata ja töödeldud reovee kohtpuhastussetted, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 03 03 10. Koodinumbriga 03 03 11 01 tähistatakse töötlemata sete, koodinumbriga 03 03 11 02 tähistatakse aeroobse töötlemise läbinud sete, näiteks kompostimise läbinud sete ehk jäätme staatuses kompost, mis on tooteks sertifitseerimata (ehk ei vasta keskkonnaministri määruse nr 24 nõuetele). Reoveesette kääritamisel tekkinud kääritusjääki, mis ei vasta keskkonnaministri määruse nr 24 nõuetele ehk mis on tooteks sertifitseerimata, tähistatakse koodinumbritega 03 03 11 03 (vedel kääritusjääk) ja 03 03 11 04 (tahke kääritusjääk). Reoveesetest valmistatud, jäätme staatuses komposti kasutamine haljastuses, rekultiveerimisel ja põllumajanduses on levinud, kuid kehtivas jäätmenimistus tähistatakse sama jäätmekoodiga nii töötlemata setteid kui ka töödeldud setteid. Kuna töötlemata sette kasutamine on keelatud, on asjakohane edaspidi ettevõtjate keskkonnakaitselubadel ja aruannetes eristada töödeldud ja töötlemata setet. Eraldi koodinumber võimaldab saada parema ülevaate töödeldud reoveesette kogustest ja kasutamisest. Juba kehtivas jäätmenimistus on sarnaselt töödeldud muudele biolagunevatele jäätmetele jäätmekoodid olemas (19 05 03 – praakkompost, 19 06 03 – olmejäätmete anaeroobsel töötlemisel tekkinud vedelik ja 19 06 04 – olmejäätmete anaeroobsel töötlemisel tekkinud sete). Uute kaheksakohaliste reoveesettekoodidega koodinumbrite 03 03 11, 19 08 05 ja 19 08 12 all ühtlustatakse erinevate biolagunevate jäätmete puhul praktikat.

16 01 03 01 – M1-, N1-, O1- ja O2-kategooria sõidukite vanarehvid

Jäätmenimistuga liidetakse seni probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistuga reguleeritud jäätmekoodid vanarehvidele. Jäätmekoodid ei muutu, kuid jäätmekoodiga 16 01 03 01 tähistatakse lisaks M1- ja N1-kategooria sõidukite vanarehvidele ka O1- ja O2-kategooria sõidukite vanarehvid. O1- ja O2-kategooria sõidukite vanarehvide käitlemiseks kasutatakse sama purustamistehnoloogiat nagu M1- ja M2-kategooria sõidukite vanarehvide puhul. Vanarehvide kaheksakohalised jäätmekoodid on sisustatud nii, et ühe koodinumbri alla liigitatakse sama käitlusviisiga töödeldavad vanarehvid.

2025. aasta alguses muutus jäätmeseaduses „rehvi tootja“ määratlus ning loodi ühtne tootjavastutussüsteem kõigi rehvide kohta. Ühtse tootjavastutussüsteemiga tuuakse mootorsõidukite rehvid mootorsõidukitootja vastutuse alt rehvitootja vastutuse alla. Rehvitootja vastutuse alla lisatakse ka pukseeritavate seadmete ja seadelistehvid. Edaspidi on rehvide tootja isik, kes laseb rehve Eestis turule iseseisva tootena „rehv“ või koos maastiku- või mootorsõiduki, haagise või pukseeritava seadmega.

16 01 04 03* ja 16 01 06 03 – lammutamisele minevad laevad

Praegu liigitakse lammutamiseks vastuvõetavad laevad jäätmekoodiga 16 01 04*, mis on klassikaline romusõiduki koodinumber. Selleks, et eristada mootorsõidukeid, mille suhtes rakendatakse laiendatud tootjavastutuse nõudeid ja kohaldatakse ringlussevõtu sihtarve vastavalt romusõiduki määrusele, lammutatud laevadest, mis on reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1257/2013 laevade ringlussevõtu kohta ning määruse (EÜ) nr 1013/2006 ja direktiivi 2009/16/EÜ muutmise kohta, on mõistlik ka need jäätmed eraldi liigitada. Selleks lisatakse jäätmenimistusse eraldi peegelkoodid: 16 01 04 03* – ohtlikke osi sisaldavad lammutamisele minevad laevad ja 16 01 06 03 – lammutamisele minevad laevad, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 16 01 04 03*.

16 02 15 15* ja 16 02 16 15 – tuulegeneraatori labad

Arvestades üleminekut taastuvenergiale, on alust eeldada, et tuulegeneraatorite paigaldamine kasvab tulevikus jõudsalt. Erinevalt päikesepaneelidest ei kuulu tuulegeneraatorid elektri- ja

elektroonikaseadmete laiendatud tootjavastutuse kohaldamisalasse, mistõttu on oluline neid muudest elektri- ja elektroonikaseadmetest eristada.

Jäätmenimistut täiendatakse tuulegeneraatori labade jäätmekoodidega. Jäätmenimistusse lisatakse koodinumber 16 02 15 15*, mille alla liigitatakse ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud tuulegeneraatori labad, ning koodinumber 16 02 16 15, mille alla liigitatakse kasutuselt kõrvaldatud tuulegeneraatori labad, mis ei sisalda ohtlikke osi.

Arvestades, et tuulegeneraatorite labad on valmistatud mitmesugustest komposiitmaterjalidest, vajab nende käitlemine võrreldes muude jäätmetega erinevaid tehnoloogilisi lahendusi. Tuulegeneraatori labadele eraldi jäätmekoodide loomine võimaldab saada ülevaate, kui palju komposiitmaterjalist jäätmeid tuulegeneraatorite kasutuselt kõrvaldamisel tekib ning kuidas on tagatud nende jäätmete käitus. Täpsed andmed võimaldavad riigil koostada jäätmete raamdirektiivis nõutava olemasoleva jäätmekäitlusolukorra analüüsi ning toetada meetmete loomist, et parandada jäätmete keskkonnahoidlikku ettevalmistamist korduskasutamiseks, ringlussevõtuks, taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks. Kliimaministeeriumisse tuleb mitmeid päringuid tuulegeneraatorite jäätmete käitluse kohta, eraldi jäätmekoodid lihtsustavad päringutele vastamist. Tuulegeneraatorite vundamendid, mastid ja mootor koosnevad üldiselt betoonist ja metallist ning liigitatakse sobiva jäätmekoodi alla ehitus- ja lammutusjäätmete alajaotisest.

16 02 16 14 – elektri- ja elektroonikaseadmete trükkplaadid

Jäätmenimistut täiendatakse peegelkoodiga mitteohtlike trükkplaatide eristamiseks.

16 02 97 02* – valguskaablid

Luuakse eraldi kaheksakohaline jäätmekood 16 02 97 02* valguskaablitele, kuna jäätmenimistut kohaselt ei ole neid praegu võimalik liigitada eraldi muudest probleemtoodetest tekkinud jäätmetest.

16 04 98 – laskemoonajäägid

Jäätmenimistusse lisatakse laskemoonajäägi ohutuks liigitamiseks jäätmekood 16 04 01. Kehtiva jäätmenimistut alusel on lõhkeainejääke võimalik liigitada vaid ohtlikke aineid sisaldavateks laskemoonajääkideks. Kui laskemoon on ohutu (näiteks padrunikestad, miinide, granaatide jt lõhkekehade ja lahingumoonad osad, kestad jne), ei liigitata neid 16 04 01* alla, mistõttu on neid liigitatud jäätmekoodi 17 04 07 (metallisegud) alla.

Metallikäitlejad ei võta musta metalli hulgas vastu terashülse, õppegranaadi ja valgusmiini osasid ega muid jäätmeid, mis on ka pärast metalliveskis purustamist äratuntavalt militaarse välimusega. Eesti jäätmekäitlejate olemasolevad metalliveskid ei purusta materjali piisavalt väikeseks fraktsiooniks, et lahingumoonast järelejäänud materjal ei oleks enam äratuntava militaarkaubad välimusega. Metallide eksportimisel ei tohi materjali hulgas olla äratuntavat militaarkaubad, mistõttu näevad jäätmekäitlejad selliste jäätmete vastuvõtmises suurt äririski. Eraldi jäätmekood on oluline, et võimaldada selliste ohutute laskemoonajääkide eraldi liigitamist ning tulevikus selliste jäätmete eraldi käitlemist.

17 02 01 01 ja 17 02 01 02 – töötlemata ja töödeldud puit

Töötlemata ja töödeldud puidujäätmete käitlemisele rakendatakse erinevaid nõudeid, sealhulgas on keskkonnaministri 3. novembri 2022. a määruses nr 49 „Puidujäätmetest

valmistatud kütusena kasutatava puiduhakke jäätmeks oleku lakkamise kriteeriumid“ eristatud puidujäätmed vastavalt sellele, kas tegemist on looduslikus olekus töötlemata puiduga või värvitud, lakitud, kaetud või kemikaalidega töödeldud puiduga. Seetõttu tuuakse määrusesse sisse kaks eraldi koodinumbrit 17 02 01 01 – töötlemata puit ning 17 02 01 02 – värvitud, lakitud, kaetud või kemikaalidega töödeldud puit, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 02 04*.

17 02 04 01*, 17 02 04 02* ja 17 02 04 03* – ohtlikke aineid sisaldav või nendega saastunud puit, klaas ja plast materjali kaup

Eelnõuga lisatakse eraldi koodinumbreid ohtlikke aineid sisaldavale või nendega saastunud puidule, klaasile ja plastile (vastavalt 17 02 04 01*, 17 02 04 02* ja 17 02 04 03*) selleks, et oleks võimalik erinevaid materjale eristada ning saada täpsemaid andmeid puidujäätmete aruande jaoks. Täpsem info on oluline ka poliitika kujundamise ning edasiste sammude planeerimise jaoks.

17 06 04 01, 17 06 04 02 ja 17 06 04 03 – isolatsioonimaterjalid

Praegu liigitatakse ühe jäätmekoodi alla väga erinevate omadustega ehitus- ja lammutusjäätmeid (TEP-plaadid, vill, vahtpolüstüreen, saepuru, täitešlakk-räbu, liiv jne), mis vajavad erinevaid käitluslahendusi. Seetõttu lisatakse eelnõuga jäätmenimistusse eraldi jäätmekoodid 17 06 04 01 – puidupõhised isolatsioonimaterjalid, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 17 06 01* ja 17 06 03*; 17 06 04 02 – plasti sisaldavad isolatsioonimaterjalid, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 17 06 01* ja 17 06 03*, ning 17 06 04 03 – mineraalsed isolatsioonimaterjalid, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 17 06 01* ja 17 06 03*.

19 08 05 01, 19 08 05 02, 19 08 05 03, 19 08 05 04 – olmereovee puhastussetted

Uute kaheksakohaliste koodinumbritega eristatakse töötlemata ja töödeldud olmereovee puhastussetted. Koodinumbriga 19 08 05 01 tähistatakse töötlemata sete, koodinumbriga 19 08 05 02 tähistatakse aeroobse töötlemise läbinud olmereoveesete, näiteks kompostimise läbinud sete ehk jäätme staatuses kompost, mis on tooteks sertifitseerimata (ehk ei vasta keskkonnaministri määruse nr 24 nõuetele). Olmereoveesete kääritamisel tekkinud kääritusjääk, mis ei vasta keskkonnaministri määruse nr 24 nõuetele ehk mis on tooteks sertifitseerimata, tähistatakse koodinumbritega 19 08 05 03 (vedel kääritusjääk) ja 19 08 05 04 (tahke kääritusjääk). Reoveesetest valmistatud, jäätme staatuses komposti kasutamine haljastuses, rekultiveerimisel ja põllumajanduses on levinud, kuid kehtivas jäätmenimistuses tähistatakse sama jäätmekoodiga nii töötlemata setteid kui ka töödeldud setteid. Kuna töötlemata sete kasutamine on keelatud, on asjakohane edaspidi ka ettevõtjate keskkonnakaitselubadel ja aruannetes eristada töödeldud ja töötlemata setet. Eraldi koodinumber võimaldab saada parema ülevaate töödeldud reoveesete kogustest ja kasutamisest. Juba kehtivas jäätmenimistuses on sarnaselt töödeldud muudel biolagunevatel jäätmetel jäätmekoodid olemas (19 05 03 – praakkompost, 19 06 03 – olmejäätmete anaeroobsel töötlemisel tekkinud vedelik ja 19 06 04 – olmejäätmete anaeroobsel töötlemisel tekkinud sete). Uute kaheksakohaliste reoveesetekoodidega koodinumbrite 03 03 11, 19 08 05 ja 19 08 12 all ühtlustatakse erinevate biolagunevate jäätmete puhul praktikat.

19 08 12 01, 19 08 12 02, 19 08 12 03, 19 08 12 04 – tööstusreovee biopuhastussetted, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 19 08 11*

Uute kaheksakohaliste koodinumbritega eristatakse töötlemata ja töödeldud tööstusreovee biopuhastussetted, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 19 08 11*. Koodinumbriga 19 08 12 01 tähistatakse töötlemata sete, koodinumbriga 19 08 12 02 aeroobse töötlemise läbinud reoveesete, näiteks kompostimise läbinud sete ehk jäätme staatuses kompost. Reoveesette kääritamisel tekkinud kääritusjääki, mis on jäätme staatuses, tähistatakse koodinumbritega 19 08 12 03 (vedel kääritusjääk) ja 19 08 12 04 (tahke kääritusjääk). Reoveesetest valmistatud, jäätme staatuses komposti kasutamine haljastuses, rekultiveerimisel ja põllumajanduses on levinud, kuid kehtivas jäätmenimistus tähistatakse sama jäätmekoodiga nii töötlemata setteid kui ka töödeldud setteid. Kuna töötlemata sete kasutamine on keelatud, on asjakohane edaspidi ka ettevõtjate keskkonnakaitselubadel ja aruannetes eristada töödeldud ja töötlemata setet. Eraldi koodinumber võimaldab saada parema ülevaate töödeldud reoveesette kogustest ja kasutamisest. Juba kehtivas jäätmenimistus on sarnaselt töödeldud muudel biolagunevatel jäätmetel jäätmekoodid olemas (19 05 03 – praakkompost, 19 06 03 – olmejäätmete anaeroobsel töötlemisel tekkinud vedelik ja 19 06 04 – olmejäätmete anaeroobsel töötlemisel tekkinud sete). Uute kaheksakohaliste reoveesette koodinumbritega koodinumbrite 03 03 11, 19 08 05 ja 19 08 12 all ühtlustatakse erinevate biolagunevate jäätmete puhul praktikat.

19 12 04 01, 19 12 04 02, 19 12 04 03 ja 19 12 04 04 – vanarehvide töötlemisel tekkinud jäätmed

Jäätmenimistut täiendatakse vanarehvide töötlemise tulemusel tekkinud jäätmete koodinumbritega. Kehtivas probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistus on koodinumber 19 12 04 01, millega tähistatakse purustatud või tükeldatud vanarehve. Selle koodinumbri kirjet muudetakse nii, et sellega tähistatakse vanarehvide töötlemise käigus tekkivaid jäätmeid ning rehviplokke. Selle koodinumbriga tähistatakse ka näiteks transportimiseks ettevalmistatud ja kokku pressitud vanarehve. Lisatakse jäätmekoodid 19 12 04 02 ja 19 12 04 03, mille alla liigitatakse mehaanilise töötlemise tulemusel tükeldatud vanarehvid purustusastmetega vastavalt 50–200 mm ja 0,5–49 mm. Samuti lisatakse jäätmekood 19 12 04 04, mille alla kuuluvad granuleeritud vanarehvid. Selle koodinumbriga tähistatakse purustatud vanarehvide termilise töötlemise tulemusel tekkinud rehvigraanuleid. Kliimaministeeriumile laekub sageli päringuid vanarehvide käitlemise ülevaadete kohta. Vanarehvide töötlusel tuleb lähtuda jäätmehierarhiast. Uute jäätmekoodide lisamine võimaldab saada parema ülevaate vanarehvide käitlusest ning hinnata, kas see on kooskõlas jäätmehierariiaga. Vanarehvide töötlemisel on oluline vältida sellist jäätmete töötlust, mille tulemusena ressurss satub jäätmehierarhia madalamatele astmetele, ning eelistada vanarehvide korduskasutamiseks ettevalmistamist ja materjalina ringlussevõttu. Vanarehvide töötluste, sh taaskasutamise ja ringlussevõtu eesmärk ei tohiks olla jäätmetest vabanemine, vaid ringlussevõetava materjali tootmine. Vanarehvide töötluste lahendused ei tohi mõjutada siseturu toimimist. Lisaks tuleb rehvide töötlusel võtta arvesse tehnika arengut, uusimaid tehnoloogiaid ning ringlussevõetavate materjalide võimalikke rakendusi ning nende mõju keskkonnale ja inimese tervisele. Uued vanarehvide koodinumbriid võimaldavad riigil saada täpseid andmeid ning selle alusel koostada jäätmete raamdirektiivis nõutava olemasoleva jäätmekäitlusolukorra analüüsi ja toetada meetmete loomist, et parandada jäätmete keskkonnahoidlikku ettevalmistamist korduskasutamiseks, ringlussevõtuks, taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks.

19 12 04 04, 19 12 04 06 ja 19 12 04 07 – elektri- ja elektroonikaseadmete, akude ja mootorsõidukite mehaanilise töötlemise tulemusel eraldatud plast ja kumm

Jäätmenimistu jäätmete mehaanilise töötlemise jäätmete alajaotist (19 12) täiendatakse kaheksakohaliste jäätmekoodidega teatud probleemtoodete jäätmete käitlemisel eraldatud jäätmete jaoks. Jäätmenimistusse lisatakse elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete käitlemisel eraldatud plasti (19 12 04 05), akujäätmete plasti (19 12 04 06) ning romusõidukite mehaanilisel töötlemisel eraldatud plasti (19 12 04 07) jäätmekoodid. Uute jäätmekoodide lisamine võimaldab saada parema ülevaate probleemtoodete jäätmeteks oleva plasti käitlusest ning hinnata, kuivõrd probleemtoodete jäätmeteks oleva plasti kätlus on kooskõlas jäätmehierarhiaga. Probleemtoodete jäätmeteks oleva plasti töötlemisel on oluline eelistada materjalide korduskasutust ja ringlussevõttu ning vältida sellist töötlust, mille tulemusena ressurss satub jäätmehierarhia madalamatele tasanditele. Lisaks tuleb probleemtoodete jäätmeteks oleva plasti töötlusel võtta arvesse tehnika arengut, uusimaid tehnoloogiaid ja ringlussevõetavate materjalide võimalikke rakendusi ning nende mõju keskkonnale ja inimese tervisele. Täpsed andmed võimaldavad riigil koostada jäätmete raamdirektiivis nõutava olemasoleva jäätmekäitlusolukorra analüüsi ning toetada meetmete loomist, et parandada jäätmete keskkonnahoidlikku ettevalmistamist korduskasutamiseks, ringlussevõtuks, taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks.

20 01 21 01*, 20 01 21 02* ja 20 01 21 03* – luminescentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed

Enamik säästupirne ei sisalda elavhõbedat, kuid need liigitatakse koodinumbriga 20 01 21* alla. Seetõttu lisatakse eelnõuga jäätmenimistusse eraldi jäätmekood 20 01 21 01* – elavhõbedat ja muid raskemetalle sisaldavad luminescentslambid. Praegu kogutakse kõik kodumajapidamistes tekkinud elavhõbedat sisaldavad jäätmed (näiteks kraadiklaasid) ja muust materjalist toodetud säästupirnid samuti koodinumbriga 20 01 21*, mistõttu puudub hea ülevaade, kui palju elavhõbedat ja luminescentslampe tekib (kogutakse) ja vaheladustatakse Eestis. Seetõttu lisatakse määruse muudatusega koodinumber 20 01 21 02*, mille alla saab selliseid jäätmeid eraldi liigitada. Samuti lisandub jäätmekood 20 01 21 03* muude elavhõbedaga saastunud materjalide jaoks, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 20 01 21 01* ja 20 01 21 02*.

16 02 13 18*, 16 02 14 18, 20 01 35 17* ja 20 01 36 17 – kasutuselt kõrvaldatud päikesepaneelid

Jäätmenimistut täiendatakse eraldi jäätmekoodiga päikesepaneelidele.

Jäätmenimistusse lisatakse koodinumbrid 16 02 13 18* ja 16 02 14 18, mille alla liigitatakse tööstuslikuks otstarbeks kasutatud päikesepaneelid. Taastuenergia laialdasema kasutuselevõttuga seoses rajatakse Eestis üha enam tööstuslikke päikeseeparke, kus kasutatakse kodumajapidamistes kasutusel olevate päikesepaneelidega võrreldes suuremaid ja vastupidavamaid päikesepaneele, mille eeldatav eluiga on keskmiselt 10–15 aastat. Pärast nende kasutuselt kõrvaldamist peab päikesepargi omanik tagama päikesepaneelidest tekkinud jäätmete keskkonnasõbraliku käitlemise.

Jäätmenimistusse lisatakse koodinumbrid 20 01 35 17* ja 20 01 36 17, mille alla liigitatakse kodumajapidamistes kasutusel olnud ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud päikesepaneelid. Kodumajapidamistes kasutatavad päikesepaneelid on enamasti väiksemad ja kergemad kui tööstuslikuks kasutamiseks kavandatud päikesepaneelid ning need antakse harilikult kohaliku omavalitsuse jäätmejaamadesse.

Mõlemal juhul lisatakse koodinumbrid nii ohtlikke osi sisaldavate jäätmete alajaotisesse kui ka ohtlikke osi mitte sisaldavate jäätmete alajaotisesse.

Päikesepaneelidele uute jäätmekoodide loomine on vajalik, et eristada päikesepaneele muudest elektri- ja elektroonikaseadmetest ning saada ülevaate, kui palju päikesepaneelide jäätmeid tekib ning kuidas on meil tagatud nende jäätmete käitlus. Nimelt alates 13. augustist 2012 kuuluvad päikesepaneelid elektri- ja elektroonikaseadmete laiendatud tootjavastutuse kohaldamisalasse. Kõigile päikesepaneelidele kohaldatakse laiendatud tootjavastutuse nõudeid sõltumata sellest, kas neid kasutatakse kodumajapidamises või tööstuslikuks otstarbeks. Elektri- ja elektroonikaseade, mida kasutatakse tõenäoliselt nii kodumajapidamises kui ka mujal, loetakse kodumajapidamises kasutatavaks elektri- ja elektroonikaseadmeks. Kodumajapidamises kasutatava elektri- ja elektroonikaseadme määratluse kohaselt liigituvad päikesepaneelid kodumajapidamises kasutatavateks elektri- ja elektroonikaseadmeteks. Jäätmeseaduse § 25¹ lõike 6 kohaselt on tootjad kodumajapidamises kasutatavatest elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise ja taaskasutamise või kõrvaldamise korraldamiseks kohustatud sõlmima kirjaliku lepingu tootjate ühendusega.

Euroopa Liit on kehtestanud kogumise, taaskasutamise ja ringlussevõtu sihtarvud elektri- ja elektroonikaseadmetele. Riik, tootjad ja tootjate ühendused on kohustatud saavutama kogumise, taaskasutamise ja ringlussevõtu sihtarvud. Elektroonikaromude puhul on kogumise sihtarv 65%. Keskkonnaagentuuri arvutuste kohaselt oli elektroonikaromude kogumise määr 2021. aastal 53,78%. Euroopa Komisjon on toonud välja, et kogumise sihtarvude arvutamisel võib eraldi esitada päikesepaneelide andmed, sh turule lastud ning kogutud päikesepaneelide jäätmete andmed, kuna päikesepaneelide eluiga on keskmiselt 10-15 aastat ning seetõttu mõjutab kolme aasta keskmise sihtarvu metoodika elektri- ja elektroonikajäätmete kogumise sihtarvu saavutamist.

Täpsemad andmed võimaldavad riigil koostada jäätmete raamdirektiivis nõutava olemasoleva jäätmekäitlusolukorra analüüsi ning toetada meetmete loomist, et parandada jäätmete keskkonnahoidlikku ettevalmistamist korduskasutamiseks, ringlussevõtuks, taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks. Päikesepaneelid tähistatakse märkuste lahtris märkega „P“ tähistamaks nende kuulumist probleemtoodete hulka.

20 01 35 18* ja 20 01 36 18 – elektroonilised sigaretid

Jäätmenimistut täiendatakse elektrooniliste sigarettide jäätmekoodidega. Jäätmenimistusse lisatakse koodinumber 20 01 35 18*, mille alla liigitakse ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud elektroonilised sigaretid, ning koodinumber 20 01 36 18, mille alla liigitakse kasutuselt kõrvaldatud elektroonilised sigaretid, mis ei sisalda ohtlikke osi. Elektroonilised sigaretid liigituvad elektri- ja elektroonikaseadmete alla ning neile kohaldatakse elektri- ja elektroonikaseadmete laiendatud tootjavastutuse nõudeid. Elektrooniliste sigarettide turustajatele ja tootjatele, sh maaletoojatele, on sätestatud kogumise ja ringlussevõtu sihtarvud.

Elektrooniliste sigarettide jäätmekoodid on vajalikud, et eristada elektroonilisi sigarette muudest elektri- ja elektroonikaseadmetest. Elektroonilistele sigarettidele jäätmekoodide loomine võimaldab saada ülevaate, kui palju elektrooniliste sigarettide jäätmeid tekib ning kuidas on meil tagatud nende jäätmete käitlus. Elektrooniliste sigarettide eraldi kogumise andmed võimaldavad saada ülevaate, kui tõhus on kogumissüsteem, ning võtta kasutusele meetmeid kogumissüsteemi tõhustamiseks. Elektrooniliste sigarettide käitlus erineb muude elektroonikaseadmete käitlusest ning jäätmekäitlejad töötlevad neid muudest jäätmetest eraldi.

Võttes arvesse, et teiste jäätmetega koos kogutud elektroonilised sigaretid põhjustavad jäätmekäitluskeskustes sageli põlenguid, on nende muudest jäätmetest eraldi kogumine eriti oluline.

Euroopa Liit on kehtestanud kogumise, taaskasutamise ja ringlussevõtu sihtarvud elektri- ja elektroonikaseadmetele. Riik, tootjad ja tootjate ühendused on kohustatud saavutama kogumise, taaskasutamise ja ringlussevõtu sihtarvud. Elektroonikaromude puhul on kogumise sihtarv 65%. Keskkonnaagentuuri arvutuste kohaselt oli elektroonikaromude kogumise määr 2021. aastal 53,78%. Andmed elektrooniliste sigarettide kohta võimaldavad saada täpsema ülevaate elektroonikaseadmete kogumise kitsaskohtade kohta ning vajadusel võtta kasutusele meetmed kogumise tõhustamiseks.

Lisaks võimaldavad täpsed andmed riigil koostada jäätmete raamdirektiivis nõutava olemasoleva jäätmekäitlusolukorra analüüsi ning toetada meetmete loomist, et parandada jäätmete keskkonnahoidlikku ettevalmistamist korduskasutamiseks, ringlussevõtuks, taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks. Eraldi jäätmekood elektroonilistele sigarettidele võimaldab ka paremini vastata päringutele ning hinnata teavituse tõhusust. Elektroonilised sigaretid tähistatakse märkuste lahtris märkega „P“ tähistamiseks nende kuulumist probleemtoodete hulka.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõukohane määrus vastab Euroopa Liidu õigusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevus, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõukohase määruse rakendamisega kaasneb vajadus arendada keskkonnaotsuste infosüsteemi (KOTKAS), et võimaldada lisada keskkonnaloale uued jäätmekoodid ja esitada aruandeid.

Määruse rakendamisega ei suurene riigi tulud.

6. Määruse mõju

Eelnõukohase määrusega kavandatud muudatustega ei kaasne sotsiaalset mõju, mõju loodusega elukeskkonnale, riigi julgeolekule, välissuhetele ega regionaalarengule.

Sihtrühm: keskkonnaluba ja registreeringut omavad füüsilised ja juriidilised isikud

Mõju ettevõtjate tegevusele ja majandusele

Määruse rakendamisega kaasneb mõju keskkonnaloa omanikele. Jäätmearuande esitamise kohustus on kõigil majandustegevuse käigus jäätmeid vastu võtvatel ettevõtetel. Jäätmearuande esitamise kohustus on kõigil ettevõtetel, kes enda majandus- või kutsetegevuse käigus jäätmeid veavad või käitlevad. Kõiki ettevõtteid jäätmenimistu muudatused ei puuduta. Mõjutatud on need ettevõtted, kes veavad või käitlevad täpsustatud jäätmekoodiga märgitud jäätmeliike. Sellistel jäätmekäitlejatel tuleb teha muudatused olemasolevates infosüsteemides ja aruandlussüsteemis olenevalt sellest, kas nende kasutatavate jäätmekoodide hulgas on eelnõuga lisatavaid jäätmekoode. Samuti peavad jäätmekäitlejad senisest enam tähelepanu pöörama jäätmete sorteerimisele ja nende päritolu kindlaksmääramisele. Lisanduvad täpsemad kaheksakohalised koodinumbrid ei tähenda, et ettevõtjad, kellel seni on loal olnud vaid kuuekohaline koodinumber, ei tohi enam samu jäätmeid vastu võtta enne keskkonnaloa muutmist. Lisandunud kaheksakohalised koodinumbrid tuleb loale lisada keskkonnaloa muutmise käigus.

Samas lihtsustab senise kolme nimistu koondamine üheks jäätmenimistuks ettevõtjate tegevust, kuna senise kolme nimistu asemel tuleb edaspidi juhinduda ühest jäätmenimistust.

Lisandunud jäätmekoodide saab kasutada määruse jõustumisele järgneval kalendriaastal esitatavates jäätmearuannetes.

POS-jäätmete märgistamine annab ettevõtjatele suunise neid aineid jäätmevoogudes analüüsida, kasvab teadlikkus selliste jäätmevoogude kohta.

Eeldatavalt ei ole jäätmeproovi võtmisega seotud muudatusel suurt mõju, sest lubatud on erinevate olemasolevate standardite kasutamine, mida on olnud juba varem võimalik jäätmeproovi võtmisel kasutada. Pigem annab määrus ettevõtjale parema ülevaate sellest, millised on usaldusväärsed proovivõtumeetodid.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Keskkonnaministri määruste kehtetuks tunnistamine ja metallijäätmete ning probleemtoodete täpsustatud nimistu ühendamine jäätmenimistuga on kooskõlas bürokraatia vähendamise põhimõttega, mille kohaselt vähendatakse õigusaktide hulka, mida ettevõtjad ja ametiasutused peavad järgima. Bürokraatia vähendamise kõrval hoiab see kokku ka ametkondade ja ettevõtjate menetlusele ja aruandlusele kuluvat aega.

Kaheksakohaliste koodinumbrite lisamine jäätmenimistusse võimaldab kirjeldada jäätmeliike täpsemini. Jäätmekoodide täiendamine annab võimaluse saada täpsemat infot jäätmevoogude kohta, mille tulemusel paraneb aruandluse kvaliteet.

Töödeldud ja töötlemata reoveesette tähistamine erinevate jäätmekoodidega vähendab Keskkonnaagentuuri töökoormust, kelle ülesanne on koondada jäätmearuandeid ja koostada Euroopa Komisjonile esitatavaid koondaruandeid. Eraldi jäätmekoodide lisamine hõlbustab reoveesette sekundaarse tekke andmete kättesaadavust.

Mõju olulisus: kavandatavatel muudatustel on oluline mõju, kuna paraneb jäätmeandmete kvaliteet, väheneb bürokraatia hulk ja määrusega tutvumisele kuluv aeg. Varem kulus palju aega eri määruste vahel navigeerimisele. Lisaks paraneb teadmine püsivate orgaaniliste saasteainete leidumisest ning ohtlike ainete määramisest ja tuvastamisest.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 2026. aasta 1. jaanuaril.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja konsulteerimine

Määruse eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Keskkonnaametile, Keskkonnaagentuurile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile kooskõlastamiseks ning arvamuse avaldamiseks Eesti Ringmajandusettevõtete Liidule, Eesti Vee-ettevõtete Liidule, AS-ile Eesti Keskkonnateenused, AS-ile Ragn-Sells, OÜ-le Weerec, MTÜ-le Rehviringlus, MTÜ-le Estonian Tire Recycling, MTÜ-le EES-Ringlus ja OÜ-le Eesti Elektroonikaromu, AS-le Kuusakoski, OÜ-le Cronimet Nordic, OÜ-le Formet Grupp, OÜ-le Nelitäh, AS-le Green Marine, OÜ-le Ekovir, OÜ-le Paikre, OÜ-le Base Metal.

Eelnõu sisaldab tehnilisi norme direktiivi 2015/1535/EÜ tähenduses (tehniline norm). Seega esitatakse eelnõu kooskõlastamiseks Euroopa Komisjonile ja teistele liikmesriikidele (toote nõuetele vastavuse seaduse¹² § 43).

¹² RT I, 03.02.2023, 11